VOORWOORD

2013 is het jaar van de Patrijs, dus heeft de redactie besloten om ook de scharrelaar van een Patrijs te voorzien. We hopen natuurlijk dat het jaar van de Patrijs de Patrijs ook ten goede komt zodat we hem weer vaker zullen zien. Ik wil terugzien op 2012 en bedank de vele leden die het afgelopen jaar actief waren voor de natuur en de vereniging. Ik hoop dat ze zich samen met nog meer leden ook het komende jaar weer met hart en ziel zullen inzetten voor de natuur.

In December kregen we het droevige bericht dat 10 December Albert Dragt is overleden, oud bestuurslid, jeugdleider en drager van de gouden Zwarte Mees. Op 14 December hebben we met een aantal leden afscheid van hem genomen. Wij wensen zijn vrouw, kinderen en verdere familie nogmaals veel sterkte toe. Wij zullen aan Albert blijven denken als een groot natuurman.

Op 28 November zijn we met een groep van de vereniging naar het provinciehuis in Zwolle geweest
Hier verzorgde Gerard van de Berg een inspraakreactie voor de Commissie Provinciale staten landelijk gebied. De tekst hiervan staat in deze Scharrelaar afgedrukt even als de reactie van de voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Reestdal, mevr. Marga Kool.

Voor de leden en nog niet leden die denken ik wil ook wel wat doen om onze mooie natuur te helpen, de verschillende werkgroepen kunnen nog wel wat extra hulp gebruiken. Dus meld je aan als er belangstelling is, de natuur is je hulp wel nodig.

Ook het komend jaar hoop ik weer veel leden en belangstellenden op de contactavonden en bij de werkgroepen te zien.

J. Vos, voorzitter

04-03-2013 Algemene ledenvergadering bij Kroko Multipunt, Heerenweg 42, IJhorst, aanvang 20.00 uur, presentatie roofvogeltrek Kaukasus door A Lassche.
16-03-2013 Landelijke schoonmaakdag.
08-04-2013 Ledencontactvergadering bij Kroko Multipunt, Heerenweg 42, IJhorst, aanvang 20.00 uur, presentatie over de Bonte Vliegenvanger door Chr. Both
06-05-2013 Ledencontactvergadering bij Kroko Multipunt, Heerenweg 42, IJhorst, aanvang 20.00 uur, presentatie over vlinders en libellen door Jan Visser.
25-05-2013 Vrijwilligersreis naar Noord-Holland.
03-06-2013 Ledencontactvergadering, veldexcursie Meppel A28/A32.
23/24-05-2014 tot 31-05-2014 Natuurreis.

JEUGDAGENDA

09-02-13 Lezing over weidevogels door J. Dunnink. Inforuimte SBB aan de Vijverweg, aanvang 14.00 uur. Niet-leden betalen hier € 1 voor.
16-03-13 Landelijke schoonmaakdag. Inforuimte SBB aan de Vijverweg, aanvang 9.00 uur.
06-04-13 Excursie molen Nieuwleusen. Vertrek van het marktterrein in Staphorst om 12.45 uur. We gaan met de fiets. Leden betalen € 1,50, niet-leden € 2,50. Opgeven voor 23-03-13
13-04-13 Begin nestkastcontrole. Verzamelen bij de Inforuimte SBB aan de Vijverweg, aanvang 8.00 uur.
29-06-13 Busreis naar Vogelasiel “de Fûgelhelling”in Ureterp en naar openluchtmuseum “it Damsûs”in Nij Beets. Vertrek om 8.30 uur van het marktterrein in Staphorst. Leden betalen € 10 en niet-leden € 15. Opgeven voor 24-05-13.
21-09-13 Heidezuivering. Aanvang 9 uur. Plaats wordt nog bekend gemaakt.

28-09-13	Wateronderzoek Oude Bosvijver. Verzamelen bij de Inforuimte SBB aan de Vijverweg, aanvang 14.00 uur. Niet-leden betalen €1
12-10-13	Heidezuivering. Aanvang 9 uur. Plaats wordt nog bekend gemaakt.
26-10-13	Paddenstoelen excursie met Jan van Marle. Verzamelen bij de Inforuimte SBB aan de Vijverweg, aanvang 14.00 uur. Niet-leden betalen €1
02-11-13	Landelijke natuurwerkdag
23-11-13	Knutselmiddag bij Jan Nijboer in de werkplaats. Industrieweg 27a Staphorst. Aanvang 14.00 uur. Niet-leden € 2,50. Opgeven voor 09-11-13
11-01-14	Winteractiviteit, uitdelen programma 2014. Niet-leden betalen €1

AGENDA ALGEMENE LEDENVERGADERING D.D. 4 MAART 2013 AANVANG 20.00 UUR

1. Opening
2. Ingekomen stukken
3. Notulen ledencontactvergadering d.d. 4 februari 2013
4. Notulen algemene ledenvergadering d.d. 5 maart 2012
   (zie Scharrelaar Dec.)
5. Mededelingen
6. Jaarverslag secretaris (zie Scharrelaar febr.)
7. Jaarverslag penningmeester
   (De financiële stukken zijn een uur voor de vergadering in te zien)
8. Verslag kascommissie
9. Benoeming lid kascommissie
   Mart van de Jagt en Klaas Dozeman (extra Klaas Compagner)
   reservelid Jan Nijboer
10. Vaststelling contributie
11. Bestuursverkiezing
    Aftredend: Pieter v/d Berg, Janny Niehoff, Evert Rolleman (herkiesbaar volgens art.9.2 van de statuten)
    Tegenkandidaten gesteund door minimaal 10 leden kunnen zich tot een week voor de algemene ledenvergadering melden bij de voorzitter.
12. Werkgroepen
13. Wat komen gaat
14. Rondvraag
15. Pauze
16. Lezing (interessante presentatie over de roofvogeltrek in de Kaukasus door A. Lassche
17. Sluiting

JEUGDHOEKJE

Mussenhotel timmeren zat.17 nov.2012

Zat. 17 nov. waren er 14 kinderen naar de werkplaats van Jan Nijboer aan de Industieweg gekomen om een mussenhotel te timmeren.

Jan Vos had samen met een aantal andere mannen van de Natuurbescherming het materiaal verzameld en op maat gezaagd. De kinderen konden kiezen uit twee modellen.

In deze mussenhotels kunnen drie stelletjes mussen nestelen.

Enthousiast gingen ze aan het werk en het was een lawaai van jewelste. Sommige kinderen waren al vrij snel klaar en mochten nog een nestkastje timmeren.

Een gezellige, geslaagde middag met veel lawaai. Jan Nijboer werd nog bedankt met een bloemetje voor zijn gastvrijheid.

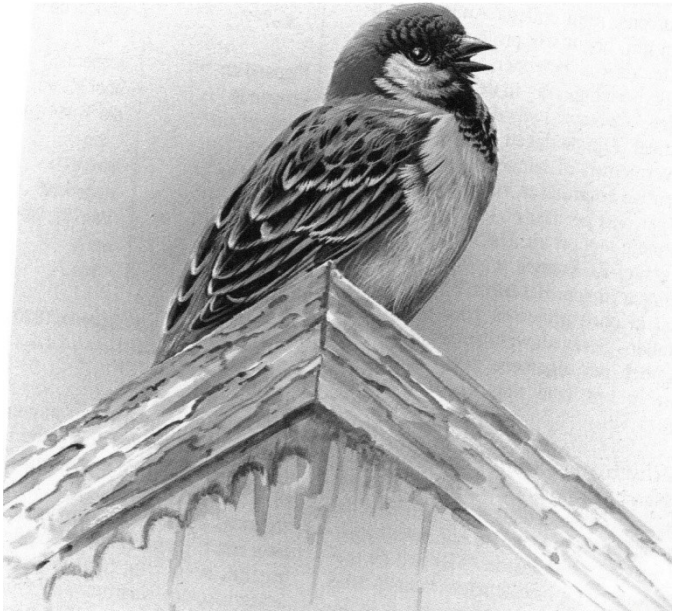

IN MEMORIAM: ALBERT DRAGT

Natuurbeschermer van formaat
Op 10 dec. 2012 is overleden ; Albert Dragt op de leeftijd van 82 jaar.Albert heeft heel veel betekend voor onze vereniging. Al in 1970 werd hij bestuurslid en was al gauw een hele actieve medewerker. Hij heeft toen in het bestuur gezeten tot 1984 en daarna nog een periode van 1993 tot 2004.In1975 nam hij het leiderschap van de jeugdnatuurwacht, Weer of geen Weer, over van de toenmalige voorzitter Bert Blaauw. Dit werk heeft hij gedaan tot 2003. Het jeugdwerk zat wel diep bij hem, hij is ook 30 jaar zondagschoolonderwijzer geweest. Als geboren natuurbeschermer ging hij zijn kennis over de natuur verhogen door cursussen als Controleur Vogelwet, Natuurbeschermingswet en Natuurgids met succes te bekronen. Als vrijwilliger van stichting Drentse Landschap leidde hij vele natuurexcursies en deed hij inventarisaties op het gebied van flora en fauna. Albert had wat met de Reest dat kronkelige riviertje. Op 30 mei 1930 is hij geboren op de boerderij van zijn grootvader op Rabbinge, 200 m van de Reest vandaan. Hij heeft zich heel erg verdiept in de geschiedenis van dit gebied. Als er iemand iets wilde weten over de Reest dan was het: ‘O dat moet je Albert Dragt vragen, die weet er alles van’. Voor al het werk dat hij voor onze vereniging heeft verricht werd hij onderscheiden. In 1998 werd aan hem door Bert Blaauw de verenigingsonderscheiding de Gouden Zwarte Mees uitgereikt. In 2007 stond er in de Scharrelaar nog een gekleurde kaart over het ontstaan en stroomgebied van de Reest verzorgd door Albert. En tenslotte stond er in de vier nummers van de Scharrelaar van 2010 een uitgebreid verhaal geschreven door Albert over het Reestdal van vroeger en nu . Zo beslaan zijn activiteiten voor onze vereniging een periode van 40 jaar.

JAARVERSLAG 2012.

Bestuursvergaderingen:
Het bestuur vergadert maandelijks bij Gerard van de Berg thuis aan de Kerkweg in IJhorst. We worden hier altijd goed ontvangen, daarvoor onze dank. In maart hebben we vergaderd in de inforuimte van Staatsbosbeheer aan de vijverweg. Daar vond vooraf aan de bestuursvergadering een positief overleg plaats met Nico Arkes van Staatsbosbeheer over allerhande zaken die er spelen. Hier kunnen we onze standpunten altijd duidelijk naar voren brengen en de doelstellingen op elkaar af stemmen. Per slot van rekening kunnen we veel voor elkaar en de natuur betekenen. In november vergaderden we bij Kroko in IJhorst. In de maanden juni en juli werd er niet vergaderd.

Ledencontactvergaderingen:
Maandelijks werd er vergaderd bij “Kroko” in IJhorst. Speciale dank voor de goede verzorging door de fam. Kroonenburg.
2 januari: De Fam Kuiper zorgt voor de gebruikelijke nieuwjaarsknieperties.
Jan Paasman laat een aantal mooie plaatjes zien over de wilde narcissen in Staphorst en omgeving. De Plantenwergroep heeft onderzoek gedaan naar het aantal plaatsen waar deze ‘tilozen’ nog voorkomen.
6 februari: Het eerste exemplaar van het jubileumboek van de vereniging wordt aangeboden aan de burgemeester van Staphorst Dhr Alssema. Hij houdt een toespraak waar hij het belang van de samenwerking tussen de gemeente en de vereniging nadrukkelijk ondersteunt.
Na de pauze is er een presentatie over de grauwe klauwier en de klapekster door dhr Siemen Deuzeman van Sovon.
5 maart: De jaarlijks algemene ledenvergadering vindt plaats. Jan Vos, Harry van Wijk en Geertje Zwiers zijn aftredend, maar volgens art. 9.2 van de statuten herkiesbaar. Allen zijn herkozen. Ook Greetje Kroonenburg is met algehele stemmen gekozen als nieuwe penningmeester.
Afscheid wordt genomen van Klaas Compagner als penningmeester. Hij wordt bedankt met een bloemetje voor zijn jarenlange inzet.
De kascommissie bestaande uit Henk Kuiper en Eric Kroonenburg hebben alles in goede orde bevonden .
De nieuwe kascommissie bestaat uit Mart van de Jagt en Klaas Dozeman, reservelid is Jan Nijboer.
Naast de twee nieuwe kascontroleurs wordt Klaas Compagner gevraagd.
Na de pauze vertelt Pieter van de Berg over de voortgang van het natuurherstel in het gebied bij de Veldschuur. (Kievitsnest, Stadsgaten, Olde Maten)
2 april: Aaldrik Pot geeft samen met z’n collega een interessante presentatie over marterachtigen.
7 mei: Presentatie van Waterschap Groot Salland, met als onderwerp waterplannen en waterbeheer in de Beentjesgraven, KRV en de Olde Maten.
4 juni: Op zijn biologisch tuinbouwbedrijf ‘de Zonnehorst’ wordt door Henk Bunskoek een interessante veldexcursie verzorgd.
3 september: De eerste leden contactvergadering na de vakantie. Alle wetenswaardigheden over de wilde bij door Anne Jan Loonstra.
1 oktober: Alle toekomstplannen van SBB worden op een rij gezet door Jan Spijkerman. Daarna had Jeroen Breedenbeek een presentatie over de nieuwe natuurontwikkeling bij de Veldschuur.
5 november: Johan de Jong neemt ons mee in de wereld van de kerkuilen.
3 december: Als vogelwachter verbleef Martijn Bunskoek afgelopen zomer op Rottum. Dit leverde vele wetenswaardigheden op, waarvan Martijn ons laat mee genieten.

Het gemiddelde bezoek op de ledencontactavonden lag met 30 personen een stuk hoger dan voorgaande jaren.

Ledental:
Per 31 december 2012 telde de vereniging 96 jeugdleden en 610 volwassen leden.
Voor zover bekend zijn in 2012 de volgende leden overleden.

Dhr. J. Klomp	Meppel
Mevr. A.A. Röell	De Wijk
Dhr. F. Bult	IJhorst
Dhr. A. Dragt	Meppel
Dhr. H. Bakker	IJhorst
Mevr. Hendriks	Balk
Dhr. T van der Veen	De Wijk
Mevr. G. Paasman-Hendriks	De Wijk
D.W. Oortman	Staphorst

Dat zij mogen rusten in vrede.

Samenwerking:
Met veel instanties en organisaties werd allerlei informatie uitgewisseld o.a. door middel van de verschillende verenigingsbladen. Dat er veel gedaan wordt achter de schermen blijkt uit de afzonderlijke verslagen van de diverse werkgroepen.
Op bestuurlijk niveau wordt er overleg gepleegd om op een lijn te komen met de verschillende natuurbeschermingsverenigingen in de omgeving, de gemeente Staphorst, de Rentmeester van landgoed Dickninge en Staatsbosbeheer.

Website:
De vereniging beschikt over een eigen website:
www.natuurbeschermingsvereniging.nl opgezet en beheerd door Harry Vos.
Op deze website wordt in het kort de doelstelling van de vereniging weergegeven. Er is o.a. informatie te vinden over het bestuur, de werkgroepen en de agenda. Verder is er een fotopagina en is ‘De Scharrelaar’ als pdf file te lezen.
Het verslag van de maandelijks leden contactvergadering wordt ook op deze site geplaatst. Het bestuur roept de werkgroepen op om nog meer actuele informatie en foto’s aan te leveren. Op deze manier ontstaat een website die steeds verandert en het nog interessanter wordt om de site te bezoeken.

Schoonmaakactie:
Zaterdag 17 maart deden we mee met de landelijke schoonmaakdag die hier in Staphorst georganiseerd wordt door onze vereniging in samen werking met SBB en de gemeente Staphorst.
Burgemeester Alssema gaf het startschot en na zijn motiverende toespraak gingen de deelnemers enthousiast van start. De opkomst met 35 kinderen en ongeveer 10 volwassenen was iets minder dan vorig jaar,maar er werd genoeg afval gevonden op de tien routes die uitgezet waren in en om het staatsbos. Van Staatsbosbeheer waren Nico Arkes en Jos Kloppenburg aanwezig ter ondersteuning. Naast de kinderen van onze jeugdwerkgroep 'Weer of geen weer' waren er kinderen van de Maarten Lutherschool uit Punthorst.
Het afval werd verzameld op de aanhanger van Harm Bloemhof.
Jaap Padding verzorgde na afloop lekkere broodjes en drinken.

Heidezuivering:
Dit jaar hebben we twee heidezuiveringen georganiseerd. Beide vonden plaats op een stuk heide aan de vijverweg tegen de oude vijver aan. Vanaf de vijverweg zijn er weer een paar mooie doorzichten gekomen, zodat het resultaat vanaf de weg goed zichtbaar is. De eerste heidezuivering was op zaterdag 22 september. Er waren daarbij 18 volwassenen en 23 kinderen aanwezig.

Dit aantal lag hoger dan vorig jaar. Namens Staatsbosbeheer was Jeroen Breedenbeek aanwezig.
In verband met het veertigste jaar dat we heidezuiveringen organiseren werd Dhr Gosker gevraagd om met zijn kleine pony's te komen helpen. Ook Dhr Zantingh uit Meppel kwam met zijn pony's. Het was een ludiek gezicht om te zien hoe deze kleine paardjes kunnen werken, ze hebben heel wat takken en bomen versleept. Na afloop konden de kinderen met de onvermoeibare pony's nog een rondrit maken.
De tweede heidezuivering werd gehouden op 13 oktober. Nu was de opkomst 23 kinderen en 12 volwassenen. Deze ochtend werd er ook weer veel werk verzet. Door ieders inzet is het nu een heidegebied waar specifieke planten en dieren kunnen leven en groeien.
Koffie, drinken en koeken werden weer uitstekend verzorgd door Jaap Padding.
Beide keren was er na afloop, zoals altijd weer de lekkere snert aangevuld met roggebrood en spek, gemaakt door Hendrikje Vos. Dit ging er in als de spreekwoordelijke koek.
Iedereen die op welke manier dan ook hieraan meegeholpen heeft wordt hartelijk bedankt.

Fietstocht:
Op tweede Pinksterdag was een prachtige fietstocht uitgezet door Jan Dunnink en Roelof Talen. Uit de grote opkomst blijkt dat hier veel plezier aan beleefd wordt. Een verslag van *Roelof Talen*:
'Het weer was goed en niet teveel wind. We gingen via de Gorterlaan richting Rouveen door het gebied 'Veerslootlanden' waar men druk bezig was met het uitbaggeren van de zgn. boksloten. Langs de Veldschuur naar Zwartewater-klooster en via de Postweg, waar men koffie en fris kon nuttigen en even de benen strekken, via de Rechterensweg en de Olde Dijk richting het marktplein naar het eindpunt. Er hadden 247 personen meegedaan, dus een leuke opkomst en naar verluid een mooie natuurtocht, dus voor herhaling vatbaar en hopelijk tot de volgende tocht in 2013.'

Vrijwilligersreis:
De vrijwilligersreis ging dit jaar met eigen vervoer naar het bezoekerscentrum de Weerribben waar we van Staatsbosbeheer een vaartocht aangeboden kregen door het mooie waterrijke gebied.
Daarna gingen we naar de tuin "de Kronkel" van Henk Gelmers bij de Pol, waar we een kijkje konden nemen in zijn prachtige fantasietuin. Hier vlakbij bezochten we het geologisch monument Wolterholten, waar de plantendeskundigen zeldzame planten ontdekten .
Het was een prachtige dag waar de deelnemers van hebben genoten.

Natuurwerkdag november:
In november werd de landelijke natuurwerkdag georganiseerd door SBB. Enkele leden van onze vereniging waren aanwezig om te helpen met het opschonen van de heide.

Werkgroepen: De volgende verslagen van de werkgroepen zijn aangeleverd door de coördinatoren van de werkgroepen, hiervoor hartelijk dank.

Jeugdwerkgroep "Weer of geen weer".
14 jan: De eerste activiteit van het jaar zijn we begonnen met een bordspel gemaakt door Hiltje. Het was een soort ganzenbord met allemaal vragen over de natuur. Heb je een vraag goed dan mag je verder spelen, is de vraag fout dan moet je terug. Het viel nog niet mee om op nummer 150 (het einde) te komen. Aan het eind van de middag werden de nieuwe programma's uitgedeeld.
4 feb: Dhr. Padding kwam deze middag een lezing geven over vlinders. Hij had ook allerlei geprepareerde exemplaren bij zich. Helaas waren er geen kinderen, waarschijnlijk wegens het prachtig mooie schaatsweer.
10 mrt: Mw. Geselschap uit Havelte kwam ons wat vertellen over haar egelopvang. Eerst gingen we een film kijken over egels en daarna vertelde ze

over de opvang in haar huis. Egels hebben het zwaar door verkeer, verlies van geschikte leefomgeving en door gif. Bij haar komen zieke, gewonde of verhongerde egels. Egels nooit melk geven maar water. Als dank kreeg mw. Geselschap blikjes kattenvoer voor haar egels, dit vinden de egels erg lekker.
7 apr: We vertrokken met 28 kinderen vanaf de Reestbrug achter Het Vergulde Ros naar het ooievaarsstation 'De Lokkerij'. Bij 'De Lokkerij' stond een gids klaar om ons een rondleiding te geven. De ooievaar is een veel geziene vogel hier en toch vertelde de gids ons nog nieuwe dingen zoals: Ooievaars geen paartjes zijn voor het leven, ooievaars niet voornamelijk van kikkers leven**,** hele jonge ooievaars 5 kilo regenwormen per dag eten, ooievaars van alles verzamelen om hun nest te vergroten van oornummers tot speelgoedautootjes. Na nog een rondwandeling bij de Havixhorst gingen we weer naar huis.
14 apr: De nestkastcontrole is weer begonnen waar ook een aantal kinderen aan meedoen.
7 juli: We vertrokken met 6 kinderen richting Zwartsluis naar Museum Schoonewelle wat nu gevestigd is in het nieuwe Bezoekerscentrum "De Sluuspoort". We kregen er een rondleiding. Op de benedenverdieping is een bijzondere expositie met als titel 'Blijf bij de tijd'. Een expositie om zelf te zien en te beleven. Op de bovenverdieping staat de uitgebreide collectie van Schoonewelle met veel geprepareerde dieren en wel meer dan 500 vogels. De kinderen konden hier een speurtocht doen. Door allerlei vragen over de dieren en deze dan op te zoeken kregen ze als antwoord een bepaald woord. Al met al een leuke middag.
15 sept: Om 8.30 uur vertrokken we met 30 kinderen en 6 pers.leiding met de bus richting Hoog Soeren naar wildpark 'Het Aardhuis'. Het park is 42 hect. groot en is eigendom van de Koninklijke familie. Deze heeft het opengesteld voor het publiek. We kregen een rondleiding van een gids over het terrein. Hij vertelde ons allerlei interessante dingen over de geschiedenis van het terrein en over de dieren die er rondliepen. We hebben een roedel edelherten gezien, een damhert, een vos en nog wilde zwijnen. Na twee uur rondwandelen en kijken waren we weer terug bij 'Het Aardhuis'.Dit is nu een klein museum wat we ook nog konden bekijken. Hier hebben we een broodje gegeten.Om 13.30 uur vertrokken we weer met de bus richting Schovenhorst. Dit is een 160 jaar oud landgoed met historische bomen, tuinen en moderne architectuur, met als hoogtepunt een 40 meter hoge uitkijktoren met wel 235 traptreden. Deze toren werd met veel enthousiasme beklommen in verschillende tempo's. De klim naar boven was een geweldige ervaring. Na een tijdje was iedereen weer beneden en gingen we naar een ander deel van het terrein. Hier konden we ons vermaken in het speelbos waar ze konden klimmen, hutten bouwen of iets anders. Om half vier vertrokken we weer naar Staphorst en konden we terug zien op een geslaagde dag.

13 okt: De jagers dhr. v. Dijk en dhr. Mijnheer kwamen ons deze middag vertellen waarom er gejaagd wordt in ons land. De meeste van ons vinden dat eigenlijk niet zo leuk. Eerst liet dhr. v. Dijk ons een powerpointpresentatie zien. Daarna legt hij uit waarom er gejaagd wordt en hoe. Wanneer wilde dieren in te grote aantallen voorkomen kunnen ze overlast veroorzaken en ziekten overbrengen op landbouw dieren en mensen. Soms vernielen ze gewassen bij de boer of vormen ze een bedreiging voor de verkeersveiligheid. Sommige dieren zoals de vos en de zwarte kraai nemen zo snel in aantal toe dat kwetsbare soorten, zoals weidevogels, in het gedrang komen.
Een jager moet eerst een opleiding volgen van ongeveer een jaar om te mogen jagen. Ze moeten zich aan allerlei regels houden bij het jagen. Bij het jagen letten ze ook op de toestand van het dier, bijv. een ziek dier wordt eerder afgeschoten dan een gezond dier. Op de volgende dieren wordt wel gejaagd: reeën, vossen, ganzen, kraaien, duiven, hazen, konijnen. Na dit verhaal gingen we met jager Mijnheer en zijn jachthond naar buiten. Hij liet ons zien hoe de jachthond zijn prooi ging opzoeken. Aan het eind kregen we nog een mooie film te zien over het jagen. De kinderen waren geboeid door het onderwerp en erg rustig. Ze kregen nog folders en een quiz mee naar huis, al met al een leuke middag.
17 nov: waren er 14 kinderen naar de werkplaats van Jan Nijboer aan de Industrieweg gekomen om een mussenhotel te timmeren. Jan Vos had samen met een aantal andere mannen van de Natuurbescherming het materiaal verzameld en op maat gezaagd. De kinderen konden kiezen uit twee modellen. In deze mussenhotels kunnen drie stelletjes mussen nestelen. Enthousiast gingen ze aan het werk en het was een lawaai van jewelste. Sommige kinderen waren al vrij snel klaar en mochten nog een nestkastje timmeren. Een gezellige, geslaagde middag met veel lawaai. Jan Nijboer werd nog bedankt met een bloemetje voor zijn gastvrijheid.
Tot slot nog een laatste opmerking van onze groep. De activiteiten worden bezocht door meestal enthousiaste kinderen maar wel behoorlijk variërend in aantal. Aan het eind willen we Jeannette Otten nog bedanken voor al haar werk en inzet voor de Jeugdwerkgroep de afgelopen jaren. Jeannette is vanwege verhuizing naar Hardenberg gestopt met dit werk. We zoeken daarom per direct een enthousiaste vrijwilliger die ons wil helpen bij het uitdenken van nieuwe activiteiten en het begeleiden van deze activiteiten. Gaarne aanmelden bij de Jeugdwerkgroep
Namens de Jeugdwerkgroep: Marry van den Berg-Timmerman

Nestkasten.
14 April was de start van de nestkastcontrole. De nestkasten werden met of zonder jeugd gecontroleerd niet alleen op de zaterdagmorgen, maar

verschillende controleurs deden de controle ook op de donderdag of vrijdagavond.
De werkgroep is in het afgelopen jaar 2 keer bij elkaar geweest. In het voorjaar en in het najaar om met name de resultaten van de afgelopen winter aangebrachte bescherming te evalueren. De mening hierover was dat daardoor de verstoringen fors waren afgenomen en hierdoor veel vogels waren gered.
Dit jaar heeft ieder zijn eindlijst ingeleverd, zodat we spoedig een totaaloverzicht in de Scharrelaar kunnen verwachten. De werkgroep hoopt ook dit jaar met veel inzet de kasten te controleren en de jeugd weer het mooie van de natuur te laten zien en de ringers weer de mogelijkheid te geven om op het juiste moment de vogels te ringen.
De start in 2013 is zaterdagochtend 13 april en daarna kijkt iedere controleur weer of hij op zaterdagochtend of een avond controleert. De werkgroep wenst ieder weer mooie natuurmomenten in 2013. Namens de werkgroep: Jan Vos

Ringwerkgroep.
Dit jaar hebben de ringers 4134 vogels geringd. Er werden 132 vogels terug gemeld. Deze terugmeldingen zullen zoveel mogelijk in de Scharrelaar worden vermeld.
Naast de holenbroeders, roofvogels en uilen namen we ook nog aan 2 RAS projecten deel nl. de Zwarte Mees en de Boomklever. Het doel van het project is om terugvangstgegevens te verzamelen die het mogelijk maken om de

overlevingskansen van een reeks van vogels te volgen in verschillende broedgebieden. Terugvangsten van vogels, die in vorige jaren zijn geringd, kunnen worden gebruikt om de overlevingskansen te berekenen. Het is de bedoeling dat je gedurende het broedseizoen minimaal 20 uit voorgaande jaren geringde vogels terug vangt. Voor de zwarte mees is dit in 2012 wel gelukt voor de boomklever niet. Er werden 53 geringde zwarte mezen terug gevangen en 12 geringde boomklevers. Vooral bij de boomklever werden veel ongeringde volwassen vogels terug gevangen. Hieruit blijkt wel dat het bestand aan boomklever uit andere gebieden wordt aangevuld waar niet wordt geringd.
Op 3 augustus werden we opgeschrikt door het overlijden van onze coördinator Freek Bult. Freek heeft in de loop der jaren veel administratief werk voor de werkgroep verricht. We zijn hem hier zeer dankbaar voor.
We zijn nog op zoek naar een nieuwe coördinator.
Op 11 augustus hebben we deelgenomen aan een certificeringsbijeenkomst in Zwarte Meer bij Kampen. Iedere ringer moet één keer in de drie jaar aan zo'n bijeenkomst deelnemen wil hij zijn ringvergunning willen behouden. Op deze bijeenkomst wordt o.a. gekeken hoe je vogels determineert, hanteert, meet, weegt en uit de netten haalt.
Jacob Mussche heeft al enkele jaren geleden aangegeven dat hij wil stoppen met ringen. Voor 2013 zal hij zijn ringvergunning niet laten verlengen. Bij deze een woord van dank aan Jacob voor het vele werk dat hij voor de werkgroep heeft gedaan.
Per 2013 zullen Jan Dunnink en Harry van Wijk de 'kleine vogels' ringen. Harm Bloemhof en Jan Huls zullen zich bezighouden met het ringen van roofvogels en uilen.
Namens de ringwerkgroep Harry van Wijk

Plantenwerkgroep
Wij hebben ook dit jaar weer veel gedaan. Op 18 januari en 8 februari hebben we de bloeiende plantensoorten op Dickninge geteld. Er waren er resp. 14 en 0 (na een week strenge vorst).
Op 18 februari woonden enkele werkgroepsleden de Medewerkerbijeenkomst van de Werkgroep Florakartering Drenthe in Zuidlaren bij.
Op 21 maart en 28 april hebben wij de Wilde narcissen in een gedeelte van Staphorst en Lankhorst op de fiets in kaart gebracht. Hier en daar komt de soort plaatselijk nog (veel) voor.
Op 5 april zijn wij op Dickninge gestart met het 'normale' seizoenswerk. Daarna hebben we bepaalde bermen van de gemeente Staphorst geïnventariseerd. Het betrof de volgende bermen:
Schapensteeg, Ullevelds legeweg tussen Bullingerweg en Beugelenveldweg, Bullingerweg tussen Ullevelds legeweg en Gorterlaan, Lommertsteeg tussen

Ulleveldslegeweg en Gorterlaan, Rijksparallelweg/Viaductweg en het zuidelijk gedeelte van de Bomertsweg in IJhorst (oostberm). Over de resultaten verschijnt een apart artikel in "De Scharrelaar".
Wij zijn op 16 augustus naar de het defensieterrein ten westen van Havelte geweest. Daar hebben wij veel zeldzame soorten aangetroffen.
Het zomerseizoen werd traditiegetrouw afgesloten bij de Koolhaar in de boswachterij Staphorst.
Over het voortbestaan van de werkgroep maak ik mij grote zorgen. Ernstige ziekte en opzeggingen maken de groep wel erg klein. Ondergetekende heeft bij tijden last van een chronische ziekte. Het is moeilijk om voor iedereen een acceptabel tijdstip voor de excursies te vinden. Daarnaast is het hoog tijd voor verjonging, maar tot nu toe lukt dat niet. Coördinator Jan Paasman.

Ruimtelijke Ordening:
De werkgroep had in 2012 enkele malen via e-mail contact voor onderling overleg.
Eén onderwerp resulteerde tot het indienen van een zienswijze bij de gemeente Staphorst. Deze hadden betrekking op het beeldkwaliteitsplan bedrijventerrein De Baarge.
Verder: Deelname structuur visie gemeente Staphorst en onderzoek vleermuizen gemeente Staphorst.
Provinciale commissie vergadering: Inspreken commissie inrichting Landelijk gebied 30 mei 2012 geplaatst (zie Scharrelaar nr. 190) en inspraakreactie landelijk gebied 28 november 2012.
De contacten met gemeente Staphorst zijn constructief.
Namens de werkgroep Harm Bloemhof

Zoogdieren:
In het afgelopen jaar heeft de zoogdierenwerkgroep weer een aantal activiteiten uitgevoerd. We hebben de cameraval gebruikt om zoogdieren op te zoeken. Een cameraval registreert beweging en warmte en is daardoor heel geschikt om te worden ingezet bij het onderzoek naar zoogdieren. Afgelopen jaar hebben we o.a. gekeken naar boommarters in het Staatsbos, maar nog zonder resultaat. We zijn er vrij zeker van dat ze er moeten voorkomen, maar een foto geeft een 'hard' bewijs. Misschien zijn er mensen die weten waar boommarters zich ophouden, bv. omdat je weet waar een nestboom is. We houden ons graag aanbevolen om dit te horen, zodat we de cameraval op effectieve wijze kunnen inzetten.
Niet onbelangrijk is dat er afgelopen jaar weer een boek over Zoogdieren in Overijssel in verschenen. Het gaat hier om de nieuwe atlas die nog net in 2011 verscheen, maar waarvan de verkoop in 2012 goed ging lopen. Er staat veel actuele informatie in over de zoogdieren in Overijssel en is daarnaast

voorzien van veel leuke persoonlijke verhalen van de verschillende auteurs. Hij is via de boekhandel te verkrijgen, maar ook via internet. Het is uitgegeven door uitgeverij Profiel in Bedum. (De Zoogdieren van Overijssel).
Verder hebben we het filmen van vleermuizen in kasten uitgebreid. Het gaat hier om analyseren van het gedrag van de dieren. We hebben het deksel met daarin de infrarood camera iets verbeterd, zodat het wat makkelijker werken is. Bijzonder in dit werk is dat we een steeds beter inzicht in het leven van vleermuizen krijgen zonder dat de dieren verstoord worden.
Voor het komende seizoen hebben we natuurlijk al weer een heleboel plannen. Wanneer je zin hebt om mee te doen, ben je van harte welkom. Theo Douma

Weidevogelwerkgroep
In 2012 hebben we in het vroege voorjaar enige dagen strenge vorst gehad. De hier aanwezige kieviten moesten snel terug naar het Zuiden. Veel kieviten zijn door de honger omgekomen omdat ze niet met hun kleine snavel in de harde grond konden komen. Zodoende dat zij later dan anders gingen nestelen en broeden.
De aantallen weidevogels, met uitzondering van de tureluurs, vertoonde een dalende lijn. De resultaten van 2012 waren: 7 scholeksters en 6 uit, 34 kieviten en 30 uit, 1 grutto en 1 uit, 6 wulpen en 4 uit.
“Enige jaren geleden was een boer in Rouveen op zijn land aan het werk. Plotseling zag hij vlakbij dat een sperwer een spreeuw greep en er mee naar de grond ging. Hij liep daarheen en de sperwer liet zijn prooi los en vloog weg evenals de spreeuw. Het deed hem goed dat hij de spreeuw had gered. Even later streek de spreeuw neer op zijn schouder. Was dat de dank dat hij de spreeuw had gered? De boer zei dat hij een brok in zijn keel kreeg. Een waar verhaal, heel bijzonder!”
De boeren willen zo vaak mogelijk maaien. Hierdoor zijn de werkzaamheden op het land talrijker geworden. De niet gemarkeerde aanwezige nesten gaan verloren als de boer ze niet ziet. Als er niet vanuit het midden wordt gemaaid kunnen de daar aanwezige jongen niet wegkomen en zijn ze verloren. Het is al heel veel waard dat er rekening met de weidevogels wordt gehouden. Zij hebben uw land uitgezocht om er te nestelen, te broeden en hun jongen vliegvlug te krijgen. Wat krijgt u daarvoor terug? De capriolen van de kieviten en de grutto’s en het gejodel van de wulpen. Is het niet prachtig dat mee te maken? We begrijpen dat het voor u moeilijker is geworden dan voorheen.
We danken u voor uw medewerking. Kunnen we ook volgend jaar weer op u rekenen?
Als u een nest niet kunt opzoeken in verband met een tekort aan tijd dan kunt u altijd een beroep doen op de werkgroep. J. Wouda

Redactie:
Ook in 2012 is ons clubblad 'De Scharrelaar' zoals gebruikelijk weer vier keer verschenen. Daarvoor heeft de redactie 8 keer vergaderd. Van verschillende werkgroepen werden weer artikelen opgenomen. Dat kan bestaan uit tekst, overzichten of grafieken. Ook hebben we artikelen met toestemming overgenomen uit andere bladen. Zo hebben we toch weer vier afleveringen kunnen vullen naar onze mening op een goede manier. Elke inbreng van onze leden is welkom zelfs gewenst. De omslagfoto was dit keer een prachtige opname van de vier bergen een heuvelachtig heidegebied in de Boswachterij Staphorst. Voor 2013 gaan we weer op zoek naar een nieuwe omslag. De redactie.

Natuurreizen:
Eens per 2 jaar organiseert de werkgroep Natuurreizen een reis naar een, voor natuurliefhebbers, interessant gebied. Dit jaar hebben we in de week van Hemelvaart van 12 tot en met 19 mei een reis naar West-Polen gemaakt en wel naar de provincie Lubuskie. De belangrijkste reden om dit gebied te bezoeken was het Nationale Park Oder-Wartamonding. Hier verblijft het hele jaar door een groot aantal vogels. Er zijn in dit park zo'n 260 soorten vogels gespot. Maar ook bevers, reeën, wolven en wilde zwijnen worden in dit Nationale Park regelmatig aangetroffen. Ook het Lagowski Landschapspark en het droge weidegebied bij Owczary zijn voor de bloemen- en vogelliefhebbers kleine paradijsjes.
Ook op cultureel gebied heeft deze, beetje vergeten, provincie van Polen genoeg te bieden. Er zijn verschillende kastelen/kerken van de Joannieter Orde in b.v. Slonsk, Lagow en Chwarszcany. Ook de mooie 14e eeuwse Cisterciënzer abdij in Goscokowo (Paradiz) met het prachtige interieur is zeker de moeite waard. Geïnteresseerden in de 2e Wereldoorlog kunnen hun hart ophalen in Miedzyrecz, waar een imposant verdedigingssysteem door de Duitsers is aangelegd tussen 1934 en 1939 (toen was dit Duits gebied), waar nu een museum is gevestigd. In de winter verblijven hier ook nog zo'n 30.000 vleermuizen in deze ondergrondse tunnels.
Het gehele reisverslag is te vinden in De Scharrelaar nr. 191 van december 2012.
Janny Niehoff

PR.
Janny Niehoff heeft er dit jaar weer voor gezorgd dat er regelmatig stukjes in de krant en op de website kwamen. Hierdoor waren we meerdere keren in het nieuws.
We stonden ook met een stand op de jaarmarkt in Staphorst..

Ten slotte:
Uit het jaarverslag blijkt dat 2012 opnieuw een druk bezet jaar is geweest. Alle werkzaamheden konden alleen slagen dankzij de hulp van de vele vrijwilligers.
Het bestuur wil een ieder daarom hartelijk dank zeggen en hoopt dat de vereniging ook in het komende jaar een beroep op u allen mag blijven doen.

Secretaris
Evert Rolleman

VELDWAARNEMINGEN

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
Vogels:			
20-11-2012	Klapekster	Boswachterij Staphorst, Vier Bergen	Berend Witte, Jaap Padding en Harry van Wijk
08-12-2012	Klapekster	Boswachterij Staphorst, Vier Bergen	Harry van Wijk
13-12-2012	Sperwer	Staphorst, Costersland	Fam. G.J. Timmer
26-12-2012	Klapekster	Boswachterij Staphorst, Vier Bergen	Jan Dunnink
27-12-2012	Kleine Zwaan	Kievitshaarweg 18 exempl. 13 adult en 5 1^{e} jaars	Jan Dunnink
27-12-2012	Fazant (haan)	Bosw. Staphorst, vak 44	Jan Dunnink
29-12-2012	Raaf (gehoord)	Boswachterij Staphorst, Vier Bergen	Harry van Wijk
31-12-2012	Kleine Bonte Specht	Bosw. Staphorst, vak 60	Harry van Wijk

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
02-01-2013	Klapekster	Bosw. Staphorst, Vier Bergen	Berend Witte Harry van Wijk
12-01-2013	Goudvink ♀	IJhorst, Dennenlaan 3	Jaap Padding Harry van Wijk
Januari 013	Groene Specht (dagelijks)	De Wijk, de Vos van Steenwijklaan 11	Dhr. Schmidt

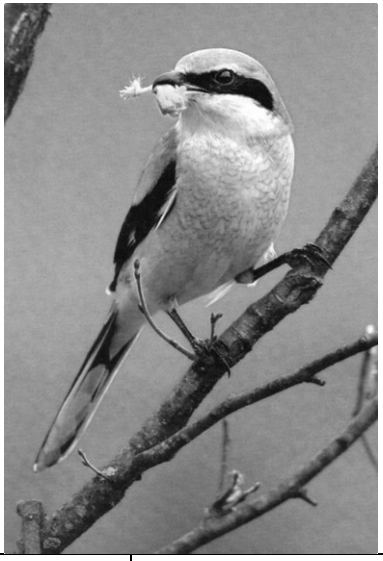

Planten:			
10-01-2013	Paardenbloem 3 bloeiende exempl.	Staphorst, Schotsweg. Achter de Pauwhoeve	Fam. Rolleman
Zoogdieren:			
31-12-2112	Vos	Halfweg, Schapenstreek	Hendrikje Vos
07-01-2013	Eekhoorn	Bosw. Staphorst vak 57	Jan Dunnink
19-01-2013	Vos	Ruinerwold, Oosteinde 38, ’s middags om 14.00 uur	Ep Meekhof
Januari 2013	Eekhoorn (dagelijks 5 tot 6 exemplaren)	De Wijk, Lokkerij	Fam. Koopman
Januari 2013	Brandmuis 3 exempl. (zie aanvulling)	De Wijk, Lokkerij	Fam. Koopman

Beste natuurvrienden,

Ik heb lang geaarzeld of ik het zou melden, het lijkt niet waar te zijn maar toch.....
We hebben hier overdag 3 brandmuizen, ze lopen vanonder het keukenraam naar het voer wat onder de vogelhuisjes ligt, pakken dat en rennen weer gauw terug naar de een plek onder het keukenraam, ze zijn niet zo bruin als op de foto van wikipedia, maar lichter en de andere 2 zijn zelfs aan de lichtgrijze kant met aalstreep en witte pootjes.
Er staat dat het niet kan, maar toch twijfelen we nu niet meer, we hebben ze al zo'n 2 jaar hier lopen, alleen overdag als het dit weer is. Als het heel koud is, zien we ze niet. Alleen aldoor in de maanden december/januari/soms nog februari, komt kijken, ze lopen er tussen 10.00 en 14.00 uur.

Fam. Koopman

HOE KOMT DE RODE LIJST SOORT TOT STAND

Uit: Rode lijst van Nederlandse broedvogels

Rode Lijsten zijn een internationaal toegepast middel om de aandacht te vestigen op soorten planten en dieren die bedreigd worden of al verdwenen zijn. De lijsten hebben primair een signaalfunctie voor overheden, niet-gouvernementele organisaties en internationale instituties. Aan de hand van deze lijsten kan gericht beleid ontwikkeld worden om populaties dieren en planten die in de knel zitten te beschermen. Naast Rode Lijsten die per groep wereldwijd aangeven welke soorten bedreigd zijn, zijn er Rode Lijsten die zich op een kleiner geografisch gebied richten. De Nederlandse Rode Lijst Vogels en het overzicht van Europese bedreigde vogels in Birds in Europe zijn daarvan voorbeelden.
Het opstellen van lijsten met bedreigde dieren en planten is begonnen met de publicatie van wereldomvattende Rode Lijsten, waarvan de eerste voor vogels bijna 40 jaar geleden door de IUCN werd gepubliceerd. De IUCN heeft BirdLife International aangewezen als de organisatie die de wereld Rode Lijsten voor vogels opstelt. Op 17 november 2004 kwam tijdens het derde World Conservation congres de meest actuele lijst, de 2004 IUCN Red List of Threatened Species, uit. Op deze 'wereld Rode Lijst' staat maar één Nederlandse broedvogel, namelijk de kwartelkoning met als categorie 'gevoelig'.
De Rode Lijsten van de IUCN zijn een graadmeter op wereldschaal voor de toestand van de biodiversiteit en een belangrijk hulpmiddel bij de selectie van soorten waarvoor maatregelen tot behoud noodzakelijk zijn. Meer dan de

Nederlandse Rode Lijsten zijn de IUCN Rode Lijsten gericht op het risico van uitsterven.
De eerste Nederlandse Rode Lijst Vogels werd in 1985 door minister Braks vastgesteld. In 1992 beloofde het ministerie van LNV in haar Meerjarenprogramma Natuur en Landschap 1993-1997 om voor ten minste 14 soorten-groepen Rode Lijsten op te stellen. De Rode Lijst Vogels werd in 1994 herzien. Tien jaar later, in 2004, werd de derde Rode Lijst Vogels door minister Veerman van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) vastgesteld. Op deze meest recente lijst richt zich dit boek. Alle drie Nederlandse lijsten zijn op basis van gegevens van SOVON Vogelonderzoek Nederland en analyses van Vogelbescherming Nederland samengesteld.
Het ministerie van LNV beschouwt het opstellen van Rode Lijsten als een invulling van de Conventie van Bern, het Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijk leefmilieu in Europa. Het is specifiek voor vogels ook een verplichting die voortvloeit uit de Europese Vogelrichtlijn. De Nederlandse Rode Lijsten worden gebruikt bij het stellen van prioriteiten in zowel het soortenbeleid, als het natuurbeleid in bredere zin. Ze geven richting aan het beleid, onder meer bij de selectie van 'doelsoorten': soorten die in het natuurbeleid met prioriteit aandacht krijgen vanwege hun zeldzaamheid en/of hun afname op (inter)nationaal niveau. De lijsten zijn bovendien een goede graadmeter voor de effectiviteit van onderdelen van het natuurbeleid.

Hoe komt een vogel op de Nederlandse Rode Lijst
De Rode Lijst beperkt zich tot inheemse regelmatig in Nederland broedende vogels. Soorten die in Nederland nooit een regelmatige broedvogel zijn geweest, blijven dus buiten beschouwing. Het criterium voor regelmatige broedvogel is dat de aanwezigheid als zekere broedvogel in minimaal tien opeenvolgende jaren aannemelijk te maken is. Voor nieuwkomers na 1960 moet tien jaren zeker broeden echt aangetoond zijn. Dit geldt bijvoorbeeld niet voor de Cetti's zanger, graszanger en roodmus. Oehoe en kraanvogel broeden nog geen tien jaar in Nederland. Soorten die alleen vóór 1900 in ten minste tien aaneengesloten jaren hebben gebroed, blijven ook buiten beschouwing. Het betreft hier dus soorten die sinds 1900 geen regelmatige broedvogel meer zijn. Van oorsprong uitheemse soorten, ontsnapt of vrijgelaten uit gevangenschap, die nooit of pas na 1900 zijn ingeburgerd, blijven ook buiten beschouwing. Uiteindelijk zijn er 182 soorten waarvan bekeken is of ze aan de criteria voldoen om op de Rode Lijst te komen.

De Nederlandse criteria
Het ministerie van LNV hanteert sinds 1994 vaste uitgangspunten voor het opstellen van Rode Lijsten. Deze zijn gebaseerd op een combinatie van de variabelen afname en zeldzaamheid. De lijst is opgebouwd uit verschillende

categorieën die verwijzen naar de mate van bedreiging. Hoe groter de afname en hoe zeldzamer de soort, hoe 'zwaarder' de categorie waar de soort onder valt. Bij deze Rode Lijst gaat het om de afname sinds 1960 en de huidige zeldzaamheid.
Zowel afname als zeldzaamheid kunnen op twee manieren worden uitgedrukt, namelijk op grond van het aantal exemplaren en op grond van verspreiding. Het aantal heeft betrekking op de totale omvang van de in Nederland broedende populatie. Meestal is dat het aantal broedparen maal twee, maar voor niet in paarverband levende vogels zoals korhoen en kemphaan ligt dat anders. De verspreiding is bepaald aan de hand van het aantal atlasblokken waarin een soort in een jaar broedt. Dit zijn blokken van 5 x 5 km volgens een door de Topografische Dienst ingevoerde rasterverdeling van Nederland. Per soort zijn dus gegevens bekend over aantallen én verspreiding. Waar een soort het slechtst scoort (aantalsontwikkeling of mate van verspreiding) is bepalend voor de toekenning van een categorie op de Rode Lijst.

<-- afname							
	0/+	<25%	gevoelig	niet bedreigd	niet bedreigd	niet bedreigd	
	t	25-49%	kwetsbaar	kwetsbaar	kwetsbaar	niet bedreigd	
	tt	50-74%	bedreigd	bedreigd	kwetsbaar	gevoelig	
	ttt	75-<100%	ernstig bedreigd	bedreigd	kwetsbaar	gevoelig	
			1-249	250-2499	2500-24.999	>25.000	aantal exemplaren
			1-15	16-61	82-409	>410	aantal atlas-blokken waar de vogel broedt
			zzz	*zz*	z	*a*	

<-- zeldzaamheid

Figuur 1.1 Indeling in Rode-Lijstcategorieen op basis van afname en zeldzaamheid

1. verdwenen uit Nederland
2. in het wild uit Nederland verdwenen
3. ernstig bedreigd
4. bedreigd
5. kwetsbaar
6. gevoelig
7. niet bedreigd
8. onvoldoende gegevens
9. niet beschouwd

Tabel 1.1 Rode-Lijstcategorieen

Tabel 1.1 geeft de Rode-Lijstcategorieën voor vogels volgens de Nederlandse indeling. De soorten van de categorieën 1 t/m 6 vormen samen de Rode Lijst Vogels. Van de soorten van categorie 7 (niet bedreigd) wordt aangenomen dat zij op dit moment geen gevaar lopen.
Afgezien van de verdwenen soorten worden zowel voor afname als voor zeldzaamheid vier klassen onderscheiden. Combinatie van de vier afnameklassen met de vier zeldzaamheidsklassen levert het schema van figuur 1.1 op, waarin is aangegeven welke Rode-Lijstcategorie bij welke combinatie van afname- en zeldzaamheidsklasse hoort.

Een paar voorbeelden. De huismus broedt momenteel met een half tot een heel miljoen paar in Nederland. De zeldzaamheidsklasse is dus 'a': meer dan 25.000 exemplaren. Sinds 1960 is de stand echter met meer dan 50% afgenomen: afnameklasse 'tt'. De Rode-Lijstcategorie wordt daarmee 'gevoelig', de minst 'zware' categorie. De raaf broedt met ongeveer 80 paar in Nederland: zeldzaamheidsklasse 'zzz*. Er is ten opzichte van 1960 geen afname, toen waren er immers helemaal geen broedende raven: afnameklasse '0/+'. Rode-Lijstcategorie 'gevoelig'. Met andere woorden waar de huismus alleen op basis van sterke afname in de categorie gevoelig komt, komt de raaf alleen op basis van zeldzaamheid in dezelfde categorie.
De patrijs broedt met circa 10.000 paar in Nederland, -> 'z', met een getalsmatige afname van ongeveer 95%, -> 'ttt'. Rode-Lijstcategorie 'kwetsbaar*.
De grote stern broedt in minder dan 15 atlas-blokken, -> 'zzz', met een getalsmatige afname van meer dan 50% -> 'tt'. Rode-Lijstcategorie 'bedreigd'

PATRIJS Perdix perdix
9.000-11.000 paar, afname > 95%

De partijs broedt in agrarisch gebied, heide, duinen en op braakliggende terreinen, in hoge kruidachtige vegetaties. Patrijzen zijn standvogels, die 's winters in groepen leven.

Aantal en trend
De aantallen patrijzen in Nederland zijn in een vrije val terechtgekomen.

Regionale tellingen maken aannemelijk dat al in de jaren vijftig afname plaatsvond. Deze zette door in de daaropvolgende decennia en is, ondanks een tijdelijke afvlakking begin jaren negentig, niet gestopt.

De afname ten opzichte van begin jaren vijftig bedraagt meer dan 95%. De grootste klappen vielen in een strook van Groningen en Friesland via Flevoland en de Veluwe naar Utrecht en het westelijk rivierengebied. De patrijs is hier over een oppervlakte van ruim 10.000 km2 volledig uitgestorven.

Bescherming
In agrarisch gebied bestaat een structureel gebrek aan voedsel, nestgelegenheid en overwinteringsmogelijkheden, resulterend in geringer broedsucces en lage winteroverleving. Deze problemen worden veroorzaakt door herbicidengebruik, schaalvergroting en veranderd agrarisch gebruik, zoals het verdwijnen van traditionele gemengde bedrijven. Met name teelt van wintergraan en maïs resulteert in verlies aan dekking en foerageergelegenheid. Alleen een ander, grootschalig doorgevoerd landbouwbeleid dat mede gericht is op herstel van natuurwaarden kan de soort behoeden voor verdere achteruitgang. Dat neemt niet weg dat beschermingsinitiatieven op kleinere schaal hard nodig zijn om het lokaal verdwijnen van de soort te voorkomen. Vermindering van herbicidengebruik, braaklegging, faunaranden en stoppelvelden helpen patrijzen te overleven en het broedsucces te vergroten. Bij de huidige areaalversplintering wordt isolatie van deelpopulaties problematisch, omdat de soort een uitgesproken standvogel is. Daarom wordt hier en daar geprobeerd patrijzen te herintroduceren. Dergelijke pogingen zijn zonder verbetering van het leefgebied bij voorbaat kansloos.

BOUWEN MET DE SNAVEL
Overgenomen uit Landleven, voorjaar 2006.

Zonder vakopleiding, zonder gereedschappen en zelfs zonder handen een woning bouwen. Het lijkt een onmogelijke opgave. Toch spelen vogels het klaar. Met alleen hun snavel maken ze ieder jaar de meest ingewikkelde bouwsels. Zonder voorbereiding beginnen ze er aan en ze weten precies hoe het moet. Doe ze dat maar eens na!

De vogelwoning moet aan levensbelangrijke voorwaarden voldoen: ze moet veiligheid en beschutting bieden. Daarvoor is een nestholte natuurlijk het meest ideaal. Een goede tweede keuze is een bolvormig nest, zoals bijvoorbeeld het winterkoninkje dit bouwt. Maar de meeste vogels maken een

halve bol: het klassieke komvormige vogelnest. Dat is even zo goed een klus waar je u tegen zegt.
Eerst wordt de bodem gemaakt. Het materiaal – sprieten, twiigjes, bladeren, haarplukken, veren, schors en mos - wordt kunstig ineen gevlochten en met leem, klei of zelfs spinrag aan elkaar geplakt. Daarna is de ronde opbouw aan de beurt. De vogel gaat hiervoor op de nestbodem zitten en bouwt om zich heen: steeds weer insteken, ombuigen en doorhalen. Telkens drukt hij zijn borst tegen de opbouw en draait in het rond door met één poot trappelbewegingen te maken. Zo geeft hij het nest vorm. De rand wordt stevig aangedrukt met keel en staart. Uiteindelijk ontstaat er een sterk nest dat niet groter is dan het vogellijf.
Echt maatwerk dus. Het karwei wordt afgemaakt door de binnenkant van het nest met leem te bepleisteren en te stofferen met fijne veertjes, haren en mos. In ongeveer een week tijd heeft de gemiddelde zangvogel de klus geklaard. Wij nemen er ons petje voor af.

Al snel liggen er eitjes in het nest. Ook dat zijn wondertjes van de natuur. Ondanks de dunne schaal zijn ze oersterk. Dat komt doordat de kalk-kristallen in de eierschaal elkaar op precies dezelfde wijze ondersteunen als de stenen van een gemetselde boog. Proeven hebben aangetoond dat een kippenei een gelijkmatige druk van anderhalve ton per vierkante centimeter kan verdragen! Waren eieren volmaakt rond geweest, dan zouden ze nog veel sterker zijn. Waarom zijn ze dat dan niet? Dat eieren niet kogelrond zijn, houdt verband met de minimale grootte die een ei moet hebben voor een goede ontwikkeling van het embryo. Bij een langgerekte vorm kan er meer ei door de eileider van de vogel dan bij een ronde vorm. Zo'n ei heeft immers een kleinere diameter bij dezelfde inhoud.
De langgerekte eieren hebben een puntige en een stompe kant Je zou verwachten dat eerst de puntige kant ter wereld komt. Dat lijkt gemakkelijker voor de moedervogel, maar dat is het niet. De krachtige kringspier van haar cloaca zou het ei telkens weer naar binnen drukken. Maar als eerst bolle kant passeert, dan floept daarna de rest moeiteloos naar buiten. De peervorm is ook handig als de eieren eenmaal in het nest liggen. Ze rollen niet weg als ze een zetje krijgen, maar draaien rond in cirkeltjes. Zo blijven ze bij elkaar.

Het is allemaal geweldig goed bedacht en gemaakt in de vogelwereld, maar helemaal perfect is het niet Zo komen jaarlijks talloze jonge vogeltjes om, doordat hun komvormige, met leem bestreken nest tijdens een stortbui vol water loopt. Waarom zit er geen gaatje in? Kon de evolutie nou echt niet voor zoiets simpels zorgen?

INSPRAAKREACTIE CIE LANDELIJK GEBIED 28 NOVEMBER 2012

GS stellen u voor het door alle gebiedspartners gesteunde herijkings-voorstel van het waterschap Reest en Wieden en Landschap Overijssel voor het Reestdal en Vledders niet over te nemen. Als enig argument voeren GS aan geen financiële middelen te hebben voor de uitvoering van dit voorstel.
Wij vinden dit standpunt van GS buitengewoon onverstandig, onbegrijpelijk en onacceptabel. Overigens, en ik wil dit benadrukken, wijzen GS het herijkingsvoorstel niet inhoudelijk af.
Er zijn dan ook zwaarwegende argumenten om het herijkings-voorstel wel over te nemen.

- als het Reestdal niet als EHS wordt herbegrensd dan is het waterschap niet in staat uitvoering te geven aan het in december 2011 vastgestelde waterproject Reestdal. Dit waterproject beoogt het vasthouden van 1.2 miljoen m3 water bij extreme neerslag waardoor Meppel wordt gevrijwaard van wateroverlast. Het project realiseert ook de watercondities i.k.v. KRW en GGOR voor een optimale ontwikkeling van zeer waardevolle natuur. Nog maar een klein aantal nog te verwerven hectares beperkt de mogelijkheid om de gewenste natuur-waterhuishouding te kunnen aanpassen voor het gehele Reestdal. 82 hectare om precies te zijn op circa 1600 hectare die reeds verworven en ingericht zijn.
Het waterschap wordt op deze wijze ernstig belemmerd in de uitvoering van haar kerntaken; zo ga je als overheden niet met elkaar om! En Landschap Overijssel kan hierdoor geen efficiënt natuurbeheer uitvoeren.

- bij het niet doorgaan van het waterproject wordt in totaal een bedrag van € 4.3 miljoen niet geïnvesteerd. Een belangrijk deel van dit bedrag bestaat uit zogenaamde KRW-Synergiegelden. Dit bedrag wordt dan verkwanseld. En dan hebben wij het nog maar niet over lokale werkgelegenheidseffecten.
Bij niet doorgaan van het project is de eenmalige "winst"voor de provincie € 2.7 miljoen.

- Landschap Overijssel wil voor bijna € 1.2 miljoen mee financieren! Een dergelijk aanbod van een niet kapitaalkrachtige partner geeft aan hoeveel waarde deze organisatie geeft aan het doorgaan van de herijking. Het is een aanbod van een zeer betrouwbare partner dat nauwelijks te weigeren is.

- uit onderzoek van het door het Rijk ingestelde OBN-deskundigenteam voor de beekdallandschappen is gebleken dat het opheffen van de verdroging van het Reestdal leidt tot één van de waardevolste beekdalen van Nederland.

Zelfs op relatief korte termijn kunnen zich zeer waardevolle vegetaties ontwikkelen.

- de gemeente Staphorst waarin het Reestdal grotendeels is gelegen steunt ten volle het herijkings-voorstel, ook in het belang van de plaatselijke agrariërs. Ook vanuit de landinrichting Staphorst krijgt het voorstel alle steun en zijn er prima mogelijkheden om met grondruiling , een voor ieder gewenste situatie te creëren.

- de provincie Drenthe handhaaft de EHS-status van het Reestdal in deze provincie. Het is bestuurlijk onbetamelijk als de provincie Overijssel eenzijdig een samenhangend interprovinciaal beleid te grabbel gooi! Juist in deze tijd dienen overheden beleid op elkaar af te stemmen en samen te werken.

- het nieuwe kabinet heeft in haar programma opgenomen de EHS alsnog te realiseren mogelijk met wat aanpassingen en faseringen. Het kabinet stelt € 200 miljoen extra beschikbaar; als Overijssel slim opereert komen hieruit voldoende gelden beschikbaar voor aankoop en inrichting van gronden. Het is zeker niet slim om nog op het beleid van het vorige kabinet voort te borduren.

- de EU heeft deze maand een rapport uitgebracht over de uitvoering van de KRW.
Daarin komt Nederland er niet al te best van af. De EU dringt o.a. aan op het terugdringen van de verdroging en een krachtig herstelbeleid m.b.t. kleine wateren. Het waterproject voor het Reestdal voorziet hierin.

Redenen genoeg om het voorstel van GS niet over te nemen en in te stemmen met het door alle bestuurlijke en maatschappelijke partners gesteunde herijkings-voorstel voor het Reestdal en de Vledders.
Nog maar 82 hectare hoeven te worden verworven op de 1600 hectare die al verworven zijn.
Hoe dicht kun je vlak voor een prachtige finish struikelen.
Provincie Overijssel: laat dat niet gebeuren!

Gerard van den Berg (gvdberg@hetnet.nl)
namens
natuurbeschermingsvereniging IJhorst-Staphorst e.o.
vogelwerkgroep Vliegvlug Meppel
vereniging voor Natuurbescherming Zuidwolde
natuurwerkgroep De Reest Balkbrug/ Dedemsvaart

Zie ook onze inspraakreactie in de commissie Landelijk Gebied van 30 mei j.l.

INSPRAAKREACTIE HET REESTDAL
Vergadering Commissie Provinciale Staten op 28 november 2012

Ik ben een beek. Ik ben meer dan een beek: ik ben een glooiend dal. Ik ben een blauwe bloedsomloop in een lijf van groen en geel en brons. Toeristen kijken hun ogen uit op mij. Er hebben generaties boeren in mijn dal geleefd, gewerkt. Grootgrondbezitters, keuterboeren, landarbeiders. Ik hou van ze. Ze hebben zich kapot gewerkt. Ze spijkerden plankjes onder de hoeven van de paarden om op mijn hooilanden te kunnen werken, zo nat was mijn lijf in het voorjaar, vroeger.

Daarom hebben ze mij meer en meer drooggelegd. Sinds die tijd gaat het niet zo goed met mij. En met hen ook niet. Een echte toekomst hebben ze op mijn landen ook niet echt. Ik zou ze betere gronden gunnen, hogerop. Maar daar is geld voor nodig. En een begrenzing, een functietoekenning die bij mij past.
Onderzoekers hebben mij bezocht en bekeken: Alterra, OBN. Ik lees geen rapporten, maar ik heb gehoord wat ze over me hebben opgeschreven. Ik ben top! Ik ben een parel. Ik heb de potentie om weer bij de waardevolste beekdalen van het land te horen.

Dat is mooi. Maar ik voel me niet goed. Ik ben ziek op vele plaatsen. Ik voel me verscheurd. Ik ben niet op orde. Mijn huid is uitgedroogd. Mijn

waterbergend vermogen staat vol met landbouwgewassen. Het waterschap zou mij herstellen, maar dat kan nog niet, zeggen ze. Daar hebben ze een begrenzing voor nodig. En grond. En dus geld. Ik mis mijn grutto's, mijn patrijzen, de planten, vlinders, vogels en vissen die hier vroeger waren. Ze zijn er nog wel, maar op versnipperde, verdroogde gronden. Ze kunnen elkaar niet bereiken. Mijn vis kan niet stroomopwaarts naar de bron.

De ene helft van mijn lijf ligt in Overijssel, de ander in Drenthe. Ik kronkel door de gemeenten De Wolden, Hardenberg, Staphorst, Meppel. Door landbouwgronden en natuurterreinen. Ik ben complex. Dat is gevaarlijk. Als je van iedereen bent, lijkt het of je van niemand bent. Ik lig aan het voeteneind mooi en waardevol, maar ontoereikend te wezen.

Gelukkig hebben al die bestuurders samen een plan gemaakt om mij te genezen. Jarenlang hebben ze er aan geschreven. De diagnose, de behandelmethode, de financiering daarvan. Iedereen zou er aan meewerken. Nu ze aan de behandeling zouden beginnen, lijkt er een kink in de kabel gekomen. Bestuurders die mij bezoeken hebben sombere gezichten. Waterschap , Landschap Overijssel en andere gebiedspartners hebben extra eigen geld beschikbaar gesteld. Er is rijkssubsidie beschikbaar gesteld. Maar als het niet aangevuld wordt, als er geen grond met de juiste functie beschikbaar wordt gesteld, kunnen ze het niet uitgeven. Ze hebben hun wensen teruggebracht tot een minimum. Maar op het papier van nu ben ik teruggebracht tot bijna niets.

Iedereen houdt van mij. Maar ik merk het niet. Ik ben een prachtige beek. Ik kan voor alles en iedereen veel betekenen. Ik ben een godsgeschenk. Help mij. Red mij.

Marga Kool
Voorzitter van Bestuurlijk Overleg Reestdal.

WERZAAMHEDEN IN 2012

In 2012 zijn er ook weer enkele leuke projecten gerealiseerd. Afgelopen zomer is bij de Fam. Roorda aan de Heerenweg op een prachtige lokatie een oeverzwaluwwand gemaakt. Tevens is in het Reestdal op het terrein van het Drents Landschap ook een bijeneterwand opgezet in de hoop dat deze prachtige vogels zich eventueel hier in het Reestdal zullen gaan nestelen. Verder is nog te melden dat er mede door medewerking van gemeente, en Rijkswaterstaat er een prachtige kunstmatige oeverzwaluwwand van beton is aangelegd met maar liefst een lengte van 60 meter. Hij is gelegen tussen

bedrijventerrein "De Es" en de A28 tegen de rijksweg aan. Onze vereniging heeft de taak op zich genomen om de locatie te beheren en onderhouden.

Roelof

DE GEELZWARTE ONDERZOEKSLIEVELING

Overgenomen uit Vogels zomer 03/2012

Hij is overbekend, heel alledaags en toch zeer bijzonder. Want al vijftig jaar lang kijken gedragsbiologen, evolutie-ecologen en vogelkenners naar leven en gedrag van de koolmees. Ze ontdekten macho's en schijtlijsters, stadszang en bosgeluid, moordende klimaatproblemen en nog veel meer eigenaardigheden.

De koolmees is eigenlijk per toeval super-onderzoeksvogel. Vijftig jaar geleden wilde de Plantenziektekundige Dienst weten welke rol insectenetende vogels - waaronder koolmezen - spelen in de bestrijding van insectenplagen. Een van de onderzoekers was erg geïnteresseerd in deze Parus major. Toen hij de eerste directeur van het Instituut voor Oecologisch Onderzoek (IOO, nu opgegaan in het NIOO-KNAW) werd, 'nam hij de koolmees mee'. Onderzoekers en studenten van de universiteiten van

Groningen en Leiden en het NIOO volgen de vogel sindsdien in honderden nestkasten; tientallen promoveerden op de soort. Zoals onlangs Wouter (Leiden) Zijn ontdekkingen zijn, net als veel andere onderzoeksresultaten, voor iedereen te herkennen

Stadslawaai doet onaantrekkelijk zingen

Halfwerk keek naar de gevolgen van stadslawaai. Verkeer en andere motoren zorgen in de stad voor een deken van lage tonen. "Een probleem voor de

koolmees. Vrouwtjes lijken namelijk mannen met veel lage tonen in de zang aantrekkelijk te vinden," legt hij uit. Terwijl mannen die in een lawaaiige omgeving broeden toch meer hoge liedjes zingen; snelle drietonige in plaats van langzame tweetonige. Dat kan dus wel eens ten koste gaan van de aantrekkelijkheid. Het zou kunnen verklaren waarom vrouwtjes op lawaaiige plekken minder eieren leggen. Daarnaast gaan mannen, om het achtergrondlawaai te compenseren, dichter bij de nestplek en meer open en bloot zitten zingen." Halfwerks onderzoeksresultaten zijn in de eigen tuin te horen; in een lawaaiige tuin is de zang hoger en 'zit de koolmees dichterbij'.

Slecht beukennootjaar goed voor voedertafel
Ook het beukennootonderzoek van het NIOO is te vertalen naar de tuin.. Door jaren achtereen de beukennotenoogst te correleren aan de overleving van de koolmees, kwamen de onderzoekers erachter dat de beukennoot essentieel is. Beuken dragen het ene jaar - dat heet een mastjaar - veel beukennoten en het volgende weinig. Onderzoeksleider Marcel Visser: "Als er veel beukennoten zijn, blijven de koolmezen 's winters in de bossen en overleven er veel. In het voorjaar zie je dan veel mezen in de tuin. Is er weinig mast dan zijn de tuinvoederplekken 's winters goed bezet maar is het, door de toch geringere overleving, in het voorjaar stiller bij de kast."

Vrouwtjes moeten mega bij-eten
In de winter foerageren de mezen vooral op de grond. In het voorjaar zie je ze de bomen weer in gaan. Koolmezen eten in het voorjaar enorme hoeveelheden insecten en spinnen. Visser: "Vooral de vrouwtjes hebben eiwitten nodig. Ga maar na; een vrouwtje weegt achttien gram en legt in tien dagen haar lichaamsgewicht aan eieren." In dat vroege voorjaar zijn vooral (blad)luizen belangrijk. Peuterend in de blad- en bloemknoppen en in de oksels van takken speuren de koolmezen alle dagen naar ze.

Klimaat verstoort profijt van rupsenpiek
Baanbrekend was de ontdekking dat koolmezen last hebben van de klimaatverandering. Door het warmere voorjaar lopen de eiken eerder uit. De rupsen van de kleine wintervlinder die op eiken foerageren, komen ook eerder tevoorschijn. Er is daardoor vroeger dan voorheen een rupsenpiek. Voor koolmeesjongen zijn deze rupsen cruciaal. Hoe¬p-el nog niet voldoende, probeert de mees door vroeger broeden, de 'snellere' eiken en rupsen bij te

benen. Het onderzoek is in de bossen gedaan, maar trouwe volgers van hun koolmezen in de tuin kunnen het vroegere broeden ook vaststellen.

Schijtlijsters vinden tóch nieuw voedsel
En dan is er natuurlijk het onderzoek Kees van Oers (NIOO) naar het karakter van de koolmees. Er zijn - kort door de bocht – twee typen koolmezen: lefgozers en kat-uit-de-boom-kijkers. Beide komen in de tuin, maar ze gedragen zich wel heel verschillend. De dappere, wat schreeuwerige lefgozers bijvoorbeeld komen snel terug op de bekende voerplek als daar een verstoring is geweest, bijvoorbeeld door een kat of een voederende mens. De kat-uit-de-boomkijker wacht veel langer. Die 'schijtlijster' houdt - uit angst - de omgeving wel veel beter in de gaten en heeft daardoor een nieuwe voerplek sneller ontdekt. Natuurlijk is het in de tuin moeilijk de koolmezen individueel te herkennen, maar als het lukt, dan zie je het verschil ook tussen de een en de ander.

INHOUD SCHARRELAAR 2012

Nr. 188 Februari	blz.
Voorwoord	1
Agenda	2
Jeugdagenda	3
Agenda algemene ledenvergadering	4
Jaarverslag	5
Weidevogels, wie helpt mee ze te behouden	18
Bouwtekening voor vleermuisslaapkast	19
Vogel waarheen was uw vlucht?	20
Veldwaarnemingen	28
Verhaaltien aover een vossie	29
Jubileumboek	31
Inhoud Scharrelaar 2011	34

Nr. 189 Juli	
Voorwoord	1
Agenda	2
Jeugdagenda	3
Jeugdhoekje	3
Verslag weidevogelgroep	4
Weidevogelbulletin ANV Horst en Maten	5
Veldwaarnemingen	9
Vrijwilligersreis 2012	14
Kwaak, kwaak het is weer lente	15

Vogel waarheen was uw vlucht 18
Nestkastexcursie 26

Nr. 190 Oktober
Voorwoord 1
Agenda 2
Jeugdagenda 2
In memoriam: Freek Bult 3
Jeugdhoekje 3
Inspreken commissie inr. landelijk gebied 6
Veldwaarnemingen 9
Certificeringsbijeenkomst 14
Takkenheugte, gedicht 14
Nestkastverslag 2012 Bomertswijk 15
Vossenburcht 15
Zwarte mezenroute 16
Concurrentie honingbijen – wilde bijen 16

Nr. 191 December
Voorwoord 1
Agenda 2
Jeugdagenda 2
Agenda algemene ledenvergadering 2013 3
Verslag algemene ledenvergadering 2012 4
Jeugdhoekje 9
Veldwaarnemingen 11
Natuurreis naar West-Polen 12
Verslag werkgroep roofvogels en uilen 28
Wintervoedering 33
Kievit op de rode lijst? 34
Jubileumboek 39

Inleverdata kopij:

10 mei
5 september
7 november

NIEUWE LEDEN GEVRAAGD!!!

Vanaf 19 jaar is de jaarlijkse contributie 10 euro.
U ontvangt 4x per jaar het verenigingsblad 'De Scharrelaar'.

- Jeugdlid van 8 t/m 18 jaar tegen een jaarlijkse contributie van 10 euro. Hij/zij ontvangt 4x per jaar het verenigingsblad 'De Scharrelaar'.
  En 1x per jaar de Nieuwsbrief met de activiteiten van de jeugdnatuurwacht 'Weer of geen weer'. Hij/zij mag mee met de jaarlijkse Nestkastcontrole.

  Een jeugdlid van 15 t/m 18 jaar mag tevens naar keuze meedoen met de activiteiten van een van de werkgroepen van de Natuurbeschermings-vereniging.

- Is er in het gezin reeds een lid of jeugdlid tegen een jaarlijkse contributie van 10 euro dan kan elk volgende kind jeugdlid worden voor 3 euro per jaar. Hij/zij ontvangt dan niet 'De Scharrelaar'.

Als hij/zij 19 jaar wordt, gaat het jeugdlid automatisch over naar lid à 10 euro per jaar.

Opgever ……..

Nieuw lid/jeugdlid/geschenklid ……..……

Straat en huisnr ……..

PC en Woonplaats ……

Geboortedatum ……

Datum ……

Handtekening ……

Ouder/voogd ……..

Dit formulier graag zenden of mailen naar:
Ledenadministratie Natuurbeschermingsvereniging "IJhorst-Staphorst e.o."
p/a M.G. Kroonenburg-Kolk
Heerenweg 42, 7955 PE IJhorst
E-mail: G.kroonenburg@natuurbeschermingsvereniging.nl